

מתמטיקה דיסקרטית, סמסטר ב' תשס"ז – מועד א'

מספר הקורס: 203.1850.ב.1

מרצה: ד"ר שירלי הלוי-גינסברג

מתרגל: מר אריאל גורפינקל

הנחיות:

1. משך המבחן 3 שעות.
2. הבחינה ללא חומר עזר (למעט דפי הנוסחאות המחולקים יחד עם טופס הבחינה).
3. במבחן 3 שאלות. יש להשיב על כולן.
4. מותר להסתמך על טענות שהוכחו בהרצאות/תרגולים/תרגילי הבית בתנאי שמנסחים אותן במדויק.
5. תשובה ללא נימוק אינה מזכה בנקודות.
6. מותר להסתמך על סעיפים קודמים גם אם לא הצלחתם לפתור אותם.
7. במידה ומסתמכים על סעיף קודם של הוכח/הפרך, טעות בסעיף עליו מסתמכים תגרור טעות בסעיף החדש. כלומר, במקרה זה תינתנה נקודות רק עבור טעות נגררת.
8. ניתן לכתוב "לא יודע" על כל סעיף בנפרד. סעיף שהתשובה היחידה בו תהיה "לא יודע" יקבל 20% מהנקודות.
9. כתבו בכתב יד קריא, מסודר ונקי.

בהצלחה!!!

שאלה 1 : (36 נקודות)

בקורס במתמטיקה דיסקרטית מתקיימים שלושה תרגולים. לקורס רשומים 80 סטודנטים והם מתחלקים בין 3 התרגולים.

סעיף א : (6 נקודות)

מהו מספר האפשרויות של הסטודנטים להתחלק בין התרגולים, בהנחה שכל סטודנט הולך לתרגול יחיד?

סעיף ב : (6 נקודות)

מהו מספר האפשרויות של הסטודנטים להתחלק בין התרגולים, בהנחה שסטודנט יכול ללכת לכמה תרגולים שרצה?

כעת נניח כי גודל כיתה הוא 30 מקומות בלבד.

סעיף ג : (6 נקודות)

מהו מספר האפשרויות של הסטודנטים להתחלק בין התרגולים, בהנחה שכל סטודנט הולך לתרגול יחיד? (מומלץ לרשום את התשובה כסכום. השתדלו להגיע לסכום פשוט כלל הניתן)

סעיף ד : (6 נקודות)

מהו מספר האפשרויות להושיב את הסטודנטים בכיתות, בהנחה שכל סטודנט הולך לתרגול יחיד? כלומר, הסטודנטים מתחלקים לתרגולים, ואז בוחרים סידורי ישיבה בכיתות, והשאלה היא כמה אפשרויות ישנן בסה"כ לישיבה בכיתות?

נניח כעת שלפני כל תרגול המתרגל בוחר מתוך קבוצת 80 הסטודנטים את 30 הסטודנטים שיכנסו לתרגול, כלומר יתכן סטודנט שיבחר לכל שלושת התרגולים, וסטודנט שלא יבחר כלל.

סעיף ה : (6 נקודות)

מהו מספר האפשרויות של המתרגל לבחור סטודנטים לשלושת התרגולים?

סעיף ו : (6 נקודות)

מהו מספר האפשרויות של המתרגל לבחור סטודנטים לשלושת התרגולים, כך שכל סטודנט יבחר לפחות לתרגול אחד?

שאלה 2: (40 נקודות)

השאלה עוסקת ביחסים דו-מקומיים המוגדרים מעל הטבעיים.

נגדיר לכל i טבעי את היחס: $R_i = \{(i,i)\} \cup (N/\{i\} \times N/\{i\})$

סעיף א: (5 נקודות)

הראו כל לכל i : R_i הינו יחס שקילות וכתבו את מחלקות השקילות.

סעיף ב: (5 נקודות)

מהו $R_5 \cap R_6$? האם הוא יחס שקילות ואם כן מהן מחלקות השקילות?

כעת מגדירים באינדוקציה קבוצה של יחסים דו-מקומיים מעל הטבעיים:

$B = \{R_i \mid i \in \mathbb{N}\}$ (הבסיס)

F (הפעולות) $= \{P_\cap\}$, כאשר $P_\cap(R', R'') = R' \cap R''$.

נסמן ב- X את הקבוצה $X(B, F)$ המתקבלת עבור B ו- F הנ"ל.

עבור כל אחד מהיחסים הבאים קבעו האם הוא איבר ב- X , והוכיחו את תשובתכם:

סעיף ג: (10 נקודות)

עבור k טבעי כלשהו:

$R = \{(1,1), \dots, (k,k)\} \cup (N/\{1, \dots, k\} \times N/\{1, \dots, k\})$

סעיף ד: (10 נקודות)

$I_N = \{(i,i) \mid i \in \mathbb{N}\}$

סעיף ה: (10 נקודות)

$R = \{(1,2), (2,3), (3,1)\} \cup (N/\{1,2,3\} \times N/\{1,2,3\})$

שאלה 3: (24 נקודות)

עבור גרפים פשוטים לא מכוונים $G=(V,E)$ ו- $G'=(V',E')$, נאמר ש- G, G' איזומורפיים, אם

קיימת פונקציה $f: V \rightarrow V'$ חח"ע ועל המקיימת לכל $u, v \in V$:

$$\{u, v\} \in E \Leftrightarrow \{f(u), f(v)\} \in E'$$

נגדיר את היחס R מעל קבוצת הגרפים, באופן הבא:

$(G_1, G_2) \in R \Leftrightarrow G_2, G_1$ איזומורפיים זה לזה.

הוכיחו ש- R הוא יחס שקילות.

1-

פתרון שלישית מס' 1.

א. מס' פופולריות. מס' מספר סטודנטים וחוג -

$\binom{3}{1}$ בחירת תרשום אחת מתוך 3.

אנחנו רוצים בחורה של צי אחת מפיסטונקטום
מבחרת המצורה שונה דחלוקה רחליות של פסטונקטום
נפיל כל פי חוק פופולריות. דרו, מספר פופולריות
דחלוקה פילא

מס' אפולריות 1 • מס' אפולריות 2 • ... • מס' אפולריות 80 =
דסטונקטום מס' 1 • דסטונקטום מס' 2 • ... • דסטונקטום מס' 80 =

$$\binom{3}{1} 80 = 3 \cdot 80$$

ה. במקרה זה מס' פופולריות דמורה מספר סטודנטים
וחוג פילא מס' פופולריות של פסטונקטום דמור
תנשום אחת או דמור שני תנשום או שלשה
תנשום או לא דמור דתנשום צי.

אחר ודמקום לרום ונש דמרום אח מס'
פופולריות הצי אחת פמקרום:
דמור שלשה תנשום $\binom{3}{3}$
דמור שני תנשום $\binom{3}{2}$
דמור תנשום אחת $\binom{3}{1}$
דמור לא דמור תנשום $\binom{3}{0}$
 $\sum_{i=0}^3 \binom{3}{i} = 2^3 = 8$ סה"כ

נצ"ח מס' לפופולריות עבור כל הסטודנטים האלו
כל חוק המצליח
80
8

ע. כעת מניחים כי עבור כל חתה מסוים ה-30.
(בצוק כמה סטודנטים וכלום לפחות ברורה)

ברורה רצונית וכלום לפחות בין 20 ל-30 סטוד.
הסובה היא כי אנחנו רשאים וכלום לפחות פואל
30 סטודנטים ברורה ואם לפחות 20 ושארן ואלס מס
ברורה רשונה וכלום לפחות פואל 30 סטודנטים
אולם בחזק לסכום הסטודנטים ברורה רצונית
ורשונה חזק לפחות לפחות 50 רשק אותה והוא
וואל מס 30 סטודנטים שאמורים לפחות ברורה
(פלאשור) •

ברורה פלאשור ואלו כל הסטודנטים פלא ואלו
רצונית רשונה

צדק, מספר לפופולריות אחתה:

$$\sum_{i=20}^{30} \left[\binom{80}{i} \cdot \sum_{j=50-i}^{30} \binom{80-i}{j} \cdot 1 \right]$$

ג. במקרה זה רוצים שם להוסיף את הס' הרווחת

כל קניין להחזיר חזרה 80 מושבים מתוך 90
המושבים שישם סך הכל מלאש הרווחת.

מספר הפתרונות הצלחתיים

$$P(90, 80) = \frac{90!}{10!}$$

המשקל של כל שיטה חשיבות לספר הרווחת
המושבים מאחר והסופרים שונים

ה. כלל המתכנן בוחר לפניו תכנות 30 ו-10
אתר

- $\binom{80}{30}$ מס' הרווחת הפתרונות הצלחתיים
- $\binom{80}{30}$ מס' הרווחת הפתרונות הצלחתיים
- $\binom{80}{30}$ מס' הרווחת הפתרונות הצלחתיים

כלל חוק המכנה מס' הפתרונות הצלחתיים הרווחת
פא $\binom{80}{30}^3$

א. מספר הפתרונות הצלחתיים הרווחת
המשקל של כל תכנות רק של סופרים וקתר
אתר אתר אתר

נשמע לרובן הנצח וההפכה
בשנת - Ai - הסופרים ה-10 נמר אל פה

אנחנו מחפשים את $|A_i^c \cap A_{80}^c|$

אם שקרן הפצה וההפצה של $\sum_{i=0}^{80} (-1)^i w(i)$ היא

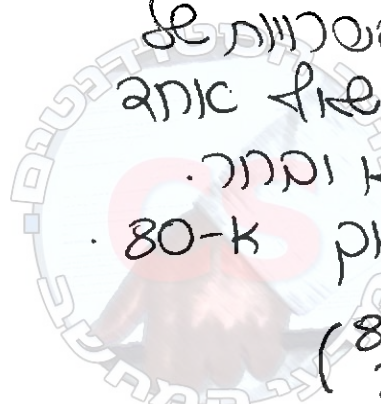
שנה לחשוב הפעם
 $w(0) = \binom{80}{30}$
היא $|A_i|$

מספר הפופולריות של המתהם במחור 30 סטופים
כל תהום רק שסטופים מס' 1 לא וסתר אף
עם פא $\binom{79}{30}$

מותר ועבור j סטופים אחר השוקלים זהים
נקרה כל j $|A_j| = \binom{79}{30}$

אלה $w(1) = \binom{80}{1} \cdot \binom{79}{30}$
המחור
הסטופים

באופן כללי, אם מותרם $A_{i_1} \cap A_{i_2} \cap \dots \cap A_{i_k}$
אנחנו רוצים לספור את מספר הפופולריות של
המתהם במחור 30 סטופים רק של אחר
 k -א הסטופים i_1, \dots, i_k לא וסתר.
עומר, במחור 30 סטופים מתק k -80
ואם k מספר הפחות $\binom{80-k}{30}$

נצח, עליון עם שם מסתור אות א הסכומים ואלו ק

$$W(k) = \binom{80}{k} \binom{80-k}{30}^3$$

ואסקומו נצח וקנה

$$\sum_{k=0}^{80} (-1)^k W(k) = \sum_{k=0}^{80} (-1)^k \binom{80}{k} \binom{80-k}{30}^3$$

שאלה מס' 2 :

א. R_i וחס שקילות ורשום את אחדות השקילות

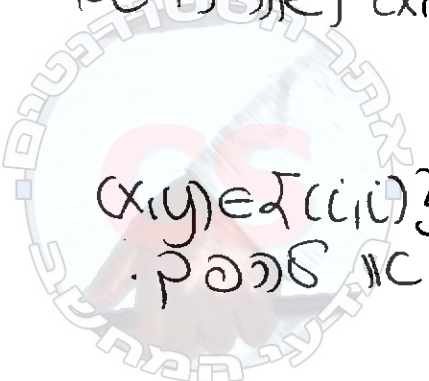
$$R_i = \{(i, i)\} \cup (M/\mathbb{Z} \times M/\mathbb{Z})$$

נראה קודם כל כי R_i וחס שקילות -
אשם רק לזיון זהירות כי R_i מקום ריבוי וחסיות
וסתתיות.

• ריבוי וחסיות - צרוק זהירות כי M מתקום $(j, j) \in R_i$
צבור $j = i$ ומפחת R_i פס $(i, i) \in R_i$
צבור $j \neq i$ ומתקום M/\mathbb{Z} $j \in M/\mathbb{Z}$ וזרן
 $(j, j) \in M/\mathbb{Z} \times M/\mathbb{Z}$

• חסיות - ופ $(x, y) \in R_i$, נבחן סוג שני מקרה -
אם $x = y = i$ או $(i, i) \in R_i$ אז $(y, x) = (i, i) \in R_i$
- אותה $(x, y) \in M/\mathbb{Z} \times M/\mathbb{Z}$ וזרן
 $x \in M/\mathbb{Z}$ ופ $y \in M/\mathbb{Z}$
וזרן $(y, x) \in M/\mathbb{Z} \times M/\mathbb{Z}$ אז
אז $(y, x) \in R_i$

• סתתיות - ופ $(x, y), (y, z) \in R_i$ אז $(x, z) \in R_i$

כאשר נבחן כי לא יתכן ש $(x, y) \in \{(i, i)\}$ ו $(y, z) \in M/\mathbb{Z} \times M/\mathbb{Z}$ או הפך.

כל כן מתקנה שנת אופשיות:

$$x=y=z=i \quad \text{כל } (x,y), (y,z) \in \mathcal{R}(i,i) \text{ - } \\ (x,z) \in R_i \quad \text{אין}$$

$$x,y,z \in \mathbb{N}/\mathcal{R}(i) \quad \text{אין } (x,y), (y,z) \in \mathbb{N}/\mathcal{R}(i) \times \mathbb{N}/\mathcal{R}(i) - \\ (x,z) \in \mathbb{N}/\mathcal{R}(i) \times \mathbb{N}/\mathcal{R}(i) \text{ כל } \\ (x,z) \in R_i \quad \text{אין}$$

כעת נפנה לראות את החזקות השקולות
 $\mathcal{R}(i), \mathbb{N}/\mathcal{R}(i)$ ו- R_i שהן חזקות שקולות

$$: R_5 \cap R_6 \quad \text{המסומן}$$

$$R_5 \cap R_6 = \mathcal{R}(\{5,5\}, \{6,6\}) \cup (\mathbb{N}/\mathcal{R}(5,6) \times \mathbb{N}/\mathcal{R}(5,6))$$

כאן מתבאר בודני חותם שיש וחסו שקולות
 וחס שקולות. מוכח ומסומן א כאן
 הם וחסו שקולות עם $R_5 \cap R_6$ וחס שקולות

נראה את החזקות השקולות: $\mathcal{R}(5,6), \mathbb{N}/\mathcal{R}(5,6)$

$$\text{עם מסומן האנפוקטור קבוצת וחסו אקומום} \\ B = \mathcal{R}(R_i / i \in \mathbb{N}) \quad \text{חסו המסומן} \\ F = \mathcal{R}(P \cap \mathcal{R})$$

$$R^k = \mathcal{R}((1,1), \dots, (k,k)) \cup \mathbb{N}/\mathcal{R}(1, \dots, k) \times \mathbb{N}/\mathcal{R}(1, \dots, k) \\ \text{נמצא א עם א}$$

$$R^k = \bigcap_{i=1}^k R_i$$

עושה נתון כי

(נותן טופרות צורת האנציקלופד של א אפס אין
פרכה) .

	צורת נראה ספרת וצורה סבור R^k		
1. R_1	מסוס		
2. R_2	מסוס		
:	:		
:	:		
k. R_k	מסוס		
$k+1$	$R_1 \cap R_2$	1,2	של P_n
$k+2$	$R_1 \cap R_2 \cap R_3$	$k+1,3$	של P_n
:	:		
$2k-1$	R^k	$2k-2$	של P_n

$I_M = \{i \in M\}$ צורה כי פוחס
אונן $n-X$.

• נצור תכונה: מספר אהלקות שקולות סופי.

I פוחס I_M אונן מקום את פתונה אחר ויש
בו אינסוף אהלקות שקולות

II נצור האנציקלופד כי אפרו X מקווחס
את פתונה. האנציקלופד של אפרו פתונה X .

מסוס: אפרו מסוס R_i , אהלקות של R_i
שהו אהלקות שקולות (צורה סופי k).

$$R = \{(1,2), (2,3), (3,1)\} \cup \{M/\{1,2,3\}\} \times M/\{1,2,3\}$$

איון אסר ה- X .

נצור תכונה: R לרצות שקולות

I. R איון וחס שקולות
 R איון וחס רפוקובי רפואא R (1,1) ∈ .

II נרור כו לרצור ה X מקווחת את רתכונה
 נסרה שות האנרצוק צורה לל רמקנה ל X .

חסוס: עמור אמרו רחסוס- ל אמרו רחסוס
 ארצורה R_i ואיונו חסיל א כו R_i וחס שקולות
 ל ל .

צטצ: ננת כו "R', R" רש וחסו שקולות וצ"
 ש = R "R'R' וחס שקולות

איון בת"ה כו חומק של וחסו שקולות רטא וחס
 שקולות ולת רצרושה מתקווחת

מכאן של אמרו X וחסו שקולות

ולכ כו R ש רמסצר איון אסר ה X

תשובה לשאלה 3 – מבחן מועד א'

השאלה:

תזכורת:

עבור גרפים פשוטים לא מכוונים $G=(V,E)$, ו- $G'=(V',E')$, נאמר ש- G, G' איזומורפיים, אם קיימת פונקציה $f:V \rightarrow V'$ חח"ע ועל המקיימת לכל $u,v \in V$:

$$\{u,v\} \in E \Leftrightarrow \{f(u),f(v)\} \in E'$$

(\Rightarrow "תכונת השכנות")

נגדיר את היחס R מעל קבוצת הגרפים, באופן הבא:

$$(G_1, G_2) \in R \Leftrightarrow G_1, G_2 \text{ איזומורפיים זה לזה.}$$

הוכיחו ש- R הוא יחס שקילות.

פתרון:

יש להראות שהיחס R הוא רפלקסיבי, סימטרי וטרנזיטיבי.

רפלקסיביות: צ"ל שלכל גרף $G=(V,E)$ מתקיים ש- $(G,G) \in R$

יהי G גרף כלשהו.

נבחן את פונקצית הזהות על הקודקודים: $f:V \rightarrow V$, ולכל קודקוד $u \in V$ מתקיים: $f(u)=u$.

ידוע שלכל קבוצה, פונקצית הזהות עליה היא חח"ע ועל.

יהיו $u,v \in V$ זוג קודקודים המקיימים $\{u,v\} \in E$ (לפי הגדרת f מתקיים $f(u)=u, f(v)=v$)

$$\{f(u),f(v)\} \in E$$

מצאנו f חח"ע ועל מ- V ל- V השומרת על תכונת השכנות, ולכן G איזומורפי ל- G . מ.ש.ל.

סימטריות:

צ"ל שלכל זוג גרפים $G_1=(V_1,E_1), G_2=(V_2,E_2)$ המקיימים $(G_1, G_2) \in R$, מתקיים: $(G_2, G_1) \in R$.

יהיו G_1, G_2 גרפים כלשהם עבורם מתקיים $(G_1, G_2) \in R$.

לפי הגדרת היחס קיימת פונקציה $f:V_1 \rightarrow V_2$ חח"ע ועל המקיימת לכל $u,v \in V_1$:

$$\{u,v\} \in E_1 \Leftrightarrow \{f(u),f(v)\} \in E_2$$

לפי המשפט: פונקציה היא חח"ע ועל \Leftrightarrow הפונקציה היא הפיכה, נובע ש- f היא הפיכה.

f^{-1} היא פונקציה הפיכה מ- V_2 ל- V_1 . לפי המשפט הנ"ל היא חח"ע ועל.

נראה ש- f^{-1} מקיימת את "תכונת השכנות":

יהיו $u,v \in V_2$ כלשהם המקיימים $\{u,v\} \in E_2$. נסמן $x=f^{-1}(u), y=f^{-1}(v)$.

לפי הגדרת פונקציה הופכית- לכל $a \in V_2$ מתקיים: $f(f^{-1}(a))=a$,

$$\text{ולכן } f(y)=f(f^{-1}(v))=v, f(x)=f(f^{-1}(u))=u$$

f מקיימת את תכונת השכנות, ולכן מכיוון שנתון ש- $\{f(x),f(y)\}=\{u,v\} \in E_2$, אז מתקיים ש-

$$\{x,y\}=\{f^{-1}(u),f^{-1}(v)\} \in E_1. \text{ מ.ש.ל.}$$

מצאנו פונקציה חח"ע ועל מ- V_2 ל- V_1 המקיימת את תכונת השכנות. ולכן $(G_2, G_1) \in R$.
טרנזיטיביות:

צ"ל שלכל G_1, G_2, G_3 המקיימים $(G_1, G_2) \in R$, וגם $(G_2, G_3) \in R$ מתקיים $(G_1, G_3) \in R$.

היו G_1, G_2, G_3 גרפים כלשהם המקיימים $(G_1, G_2) \in R$, וגם $(G_2, G_3) \in R$.

מכיוון ש- $(G_1, G_2) \in R$, ולפי הגדרת R נובע שקיימת פונקציה חח"ע ועל המקיימת את תכונת השכנות.

מכיוון ש- $(G_2, G_3) \in R$, ולפי הגדרת R נובע שקיימת פונקציה חח"ע ועל המקיימת את תכונת השכנות.

נוכיח שאם $f_1: V_1 \rightarrow V_2$ חח"ע ועל וגם $f_2: V_2 \rightarrow V_3$ חח"ע ועל, אז גם פונקצית ההרכבה

$f_1 \circ f_2: V_1 \rightarrow V_3$ היא חח"ע ועל. לאחר מכן נראה שפונקצית ההרכבה מקיימת את תכונת השכנות.

(נוכיח בכלליות) תהייה $f: A \rightarrow B$, $g: B \rightarrow C$ פונקציות חח"ע ועל כלשהן. נסמן ב- h את הרכבתן.

נראה ש- $h: A \rightarrow C$ היא חח"ע, כלומר $\forall a, b \in A. a \neq b \rightarrow h(a) \neq h(b)$.

היו $a, b \in A$ כלשהם השונים זה מזה. מנתון זה, ומכיוון ש- f היא חח"ע מתקיים ש- $f(a) \neq f(b)$.

נסמן: $c = f(a)$, $d = f(b)$. $c, d \in B$ ושונים זה מזה,

ולכן מכיוון ש- g היא חח"ע מתקיים ש- $g(c) \neq g(d)$ \Leftrightarrow (לפי הסימון) $g(f(a)) \neq g(f(b))$

\Leftrightarrow (לפי הגדרת הרכבת h) מתקיים $h(a) \neq h(b)$. מ.ש.ל.

נראה ש- h היא על, כלומר שמתקיים: $\forall c \in C \exists a \in A. h(a) = c$.

יהי $c \in C$ כלשהו. מכיוון ש- g היא פונק' על קיים $b \in B$ המקיים $g(b) = c$.

מכיוון ש- f היא על, אז עבור b קיים $a \in A$ המקיים $f(a) = b$.

לפי הגדרת h מתקיים: $h(a) = g(f(a))$, לכן לפי הנ"ל מתקיים: $h(a) = g(f(a)) = g(b) = c$, כלומר

מצאנו $a \in A$ המקיים את הנדרש.

נראה ש- f_3 מקיימת את תכונת השכנות.

היו $u, v \in V_1$ כלשהם המקיימים $\{u, v\} \in E_1$. \Leftrightarrow

(מכיוון ש- f_1 מקיימת את תכונת השכנות) $\{f_1(u), f_1(v)\} \in E_2$

(מכיוון ש- f_2 מקיימת את תכונת השכנות) $\{f_2(f_1(u)), f_2(f_1(v))\} \in E_3$.

לפי הגדרת f_3 מתקיים: $f_3(u) = f_2(f_1(u))$, $f_3(v) = f_2(f_1(v))$, ומכאן ש- $\{f_2(f_1(u)), f_2(f_1(v))\} \in E_3$

$\Leftrightarrow \{f_3(u), f_3(v)\} \in E_3$. מ.ש.ל.

